

สารนิพนธ์เรื่อง	ปัญหาการคุ้มครองพยานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยาน
คำสำคัญ	การคุ้มครองพยาน/กฎหมายคุ้มครองพยาน
นักศึกษา	ว่าที่ร้อยตรี เดชพล ถนอมกลิ่น
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ดร.ตรีเพชร จิตรมहिมา
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
คณะ	กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
พ.ศ.	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
	2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ขับขี่ขณะเมาสุรา (liability of the driver while drunk) และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญา (protection of witnesses in criminal cases) โดยศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองพยานในคดีอาญาตามกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางในการกำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้แก่ผู้ที่จะมาให้การเป็นพยาน ซึ่งอาจเป็นหนทางประการหนึ่งที่น่าไปสู่การอำนวยความยุติธรรมในทางอาญา

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มาตรการทางกฎหมาย (sanction) ของประเทศไทยยังไม่มี ความชัดเจนและยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะสร้างความไว้วางใจให้กับพยานในคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ มีหลายกรณีที่พยานยังเกิดความเกรงกลัวหรือหวาดกลัวเนื่องจากถูกข่มขู่ และคุกคามจากกลุ่มของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ทำให้บุคคลดังกล่าวไม่กล้าที่จะมาให้การในฐานะเป็นพยาน ซึ่งเป็นเหตุให้พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์การกระทำความผิด เป็นผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมักหลุดพ้นจากการกระทำความผิดที่ถูกล่ามโซ่ นอกจากนี้ ค่าตอบแทนพยาน (witness remuneration) และค่าใช้จ่ายอันจำเป็น (necessary expenses) ที่พยานพึงจะได้รับจากการที่มาเป็นพยานนั้นยังต้องผ่านขั้นตอนและกระบวนการทางกฎหมายหลายอย่าง เป็นเหตุให้พยานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายดังกล่าวล่าช้า นอกจากนี้ เงินที่พยานต้องสำรองจ่ายไปก่อนก็ยังคงต้องผ่านกระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาตามกฎหมายซึ่งกว่าที่จะได้รับเงินที่พยานสำรองจ่ายไปคืนต้องใช้เวลายาวนาน ทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการที่จะมา

ให้การเป็นพยาน ในขณะที่บางประเทศมีมาตรการคุ้มครองพยานอย่างเคร่งครัดและคุ้มครองพยานที่ดีกว่ากฎหมายไทย ทำให้พยานเกิดความไว้วางใจและกล้าที่จะมาให้การเป็นพยานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

จากปัญหาดังกล่าว พิศุระห์แล้วจึงเห็นควรวางให้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยการกำหนดมาตรการการคุ้มครองพยานในคดีอาญาให้มีความครอบคลุมและคุ้มครองต่อพยานโดยอาจทำการการเพิ่มความคุ้มครองต่อบุคคลที่สามารถให้ความยินยอมในการคุ้มครองพยาน คือบุคคลใกล้ชิดกับพยานบุคคลที่อาจได้รับผลกระทบจากการมาเป็นพยาน นอกจากสามี ภริยา และบุพการีด้วย และควรถูกกำหนดให้มีกรณีคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ โดยเปิดช่องทางให้สำนักงานคุ้มครองพยานสามารถใช้ดุลพินิจ (discretion) สั่งให้คุ้มครองพยานในคดีใดได้ ส่วนประเด็นเรื่องค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการมาเป็นพยานนั้น พิจารณาแล้วเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐ (public sector) ควรจะให้ค่าตอบแทนแก่พยานตามความเป็นจริงและควรชำระให้ทันทีเมื่อพยานนั้นได้มีการทำหน้าที่เป็นพยานอย่างเสร็จสมบูรณ์ตามหน้าที่แล้ว

การคุ้มครองพยานถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกระบวนการวิธีพิจารณาคดีอาญา ซึ่งแม้ว่าจะมีสำนักงานคุ้มครองพยานที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาแล้วก็ตาม แต่การปฏิบัติหน้าที่ (performance of duties) ของหน่วยงานดังกล่าวต้องดูแลพยานในคดีอาญาหลายคดี ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถดูแลและให้ความคุ้มครองพยานได้อย่างทั่วถึงในประเด็นปัญหานี้ หากภาครัฐได้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายให้มีกระบวนการในการคุ้มครองพยานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนในการจ่ายค่าตอบแทนพยานซึ่งไม่มีความยุ่งยากและความล่าช้าแล้ว อาจส่งผลให้บุคคลที่เป็นพยานเกิดความรู้สึกอันดีต่อการทำหน้าที่ในฐานะพยานหรือมาให้การเป็นพยานในคดีอาญาเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลให้การดำเนินคดีอาญานั้นสามารถหาพยานหลักฐาน และข้อมูลสำคัญได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนสามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกระบวนการทางกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย